

ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDEKİ KOBİ'LERİN PROJE YAPMA YETENEĞİNİN KAZANILMASINDA HANGİ ADIMLARI ATTIK? İZLEDİĞİMİZ YOL HARİTASI NEDEN İNOVATİF?

Prof. Dr. Atila BAĞRIAÇIK

Ulusal ve Uluslar arası Ar-Ge ve Yenilik
Hibe Fonları Uygulayıcısı, Öğretim Üyesi
Sorumlu Ortak Baş Denetçi, YMM

www.abdanmerymm.com

abdanmer@gmail.com

28.04.2016

GİRİŞ

– Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Fikri Işık 27.04.2016 tarihli KOBİ zirvesinde kaynak konusunda şunları belirtmiştir: “Türkiye’de destek mekanizmaları yetersiz değil. Keşke yetersiz kalsak. Bakın Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak şunu samimi söylüyorum; keşke benim Ar-Ge, inovasyon bütçem yetersiz kalsa da ben gitsem ek bütçeden bütçe alsam...” Sen projeyi başlatacağın parayı bulamazsan geleceksin Bakan olarak ben bulacağım. Ama proje başlayacak.” ...”KOBİ'lere proje yeteneği kazandırılmalı. Bunu yapmazsak hangi desteği verirsek verelim geçici olur. Bizim milletimiz bir defa görür ikincisinde, en fazla üçüncüsünde kendisi yapar.”...” Proje bazlı desteklere KOBİ'lerin ilgisi çok az. Şimdi KOBİ'lere proje deyince korkuyorlar, ürküyorlar. Hâlbuki proje yapma yeteneğini kazanmazsak kalıcı sürdürülebilir başarıyı nasıl sağlarız? Benim önerim bu proje kültürü noktasına odaklanmak.” Işık, sivil toplum örgütlerinin KOBİ'lere proje yeteneği kazandırma konusunda seferberlik ilan etmesi gerektiğini vurguladı(<http://www.sanayi.gov.tr/NewsDetails.aspx?newsID=23344&lng=tr>)

Bir başka konuşmasında **Bakan Işık: “Şu anda özellikle Türkiye’de 224’ü faal 285 sanayi bölgemizde 1 milyon 600 bin istihdam sağlıyoruz. 2023 yılına kadar 79 tane daha sanayi bölgesi kurarak 1 milyon ilave istihdam sağlamayı hedefliyoruz.”** (<http://www.sanayi.gov.tr/NewsDetails.aspx?newsID=23316&lng=tr>).

– Bizler bu bilgiler ışığında Organize Sanayi Bölgelerindeki(OSB) KOBİ'lerde Ar-Ge, yenilik ve tasarım projelerinde proje yeteneği kazanılmasında nasıl katkıda bulunabiliriz diye geri bildirim almak ve elde ettiğimiz bilgileri kamuoyu ile paylaşmak için İstanbul’un Bayrampaşa, İkitelli gibi semtlerinden büyümek için Malkara Organize Sanayi Bölgesine gelmiş birçok mikro, küçük ölçekli ve orta ölçekli firma ile ilkin 14.11.2015 tarihinde ve devamındaki ziyaretlerimizde görüştük. Ayakta kalabilmek, rekabet edebilmek için hepsinin de yeni ürün üretmek amacıyla Ar-Ge, tasarım ve yenilik faaliyetlerinde bulundukları ya da bulunmak istedikleri, bu bağlamda kendilerinin bizzat yapabilecekleri ya da firma dışından temin etmeleri gereken özellikli torna, freze, pres, otomasyon gibi yeni makine parkına ihtiyaçları olduklarını söylediler.

– Şimdiye kadar bu harcamaları kendi öz kaynaklarından sağladıklarını, 3. Bölge vergi ve sigorta teşviklerinden yararlandıklarını ancak şu anda öz kaynaklarının bittiğini (hatta 3 yıl vadeli banka kredileri aldıklarını) belirterek, benden tavsiyede bulunmamı istediler.

AR-GE PROJESİ YAPMA YETENİĞİNİN KAZANILMASININ AÇIKLANMASINDA HANGİ EVRESEL İLKEYİ ESAS ALDIK?

Biz önce morallerini bozmamalarını, her sorunun beraberinde çözüm imkânlarını da getirdiğini, sorunlara sahip olup, bunun farkında olunmasının ve o anın ODAKLANARAK yaşanmasının proje yazmanın çıkış noktası olduğunu, gelişmek için problem yaşamak iyidir, buna sevinmek gerekir diyoruz, bu yaklaşımı başlangıçta yadırgıyorlar. Bu konuda aşağıdaki zıtlık ilkesini anlatmaya başlıyoruz.

ZITLIK İLKESİ: Mevcut durumla iyileştireceğimiz durumu birbirine zıt olarak, bir bütün halinde bütünleşik olarak görmek, ara vermeden iyileştireceğimiz her bilinçli (farkındalık) eylem, düşünce ve duygu ile mevcut durumun etkisini azaltmak, ona direnmeden sadece onu izlemek, (mevcut durumu ortadan kaldırmak değil – Hiçbir şey zıttı olmadan var olamaz, mevcudu yok edersek, iyileştireceğimiz unsur da olmaz, onu da ortadan kaldırırız), bu yolla iyileştireceğimiz durum baskın durum olduğunda, sonuç hedeflediğimiz şekilde gerçekleşir. Proje yapma yeteneğimiz baskın niyet olur.

MEVCUT DURUMDAN ÇIKIŞIN İNOVATİF YOLLARI

İLK ADIM TÜBİTAK-TEYDEB'E AR-GE PROJESİ VERMEKLE İŞE BAŞLAMAKTIR. Bu amaçla verecekleri Ar-Ge projesi ile ilgili disipline ait mühendisleri yoksa hemen ilan verip, mühendis istihdam etmelerini öneriyoruz. Birçok deneyimimize göre araştırma ve yenilik için proje vermeye TÜBİTAK-TEYDEB'den başlanırsa, entegrasyon daha akıllı ve verimli oluyor. Proje verirken iki kritik soru: proje çıktısının maliyet değeri ile diğeri Öncelikli Teknolojik alanları Gösteren NACE

kodları(https://teknoyatirim.sanayi.gov.tr/Uploads/Documents/Templates/Oncelikli_Teknoloji.pdf).Düşük ya da yüksek olmasına göre yöntem farklı oluyor.

– PROJE ÇIKTISI ÜRÜNÜN MALİYETİ 100.000 TL'NİN ÜZERİNDE İSE

Bu koşulda firma, ihtiyacı varsa program ve bilgisayar talebi ile birlikte ürün yeniliği içeren örneğin bir makinenin tasarımı, prototip imalatı ve testi için Ar-Ge projesini 1507 destek programına KOBİ ise 500.000 TL'ye kadar üst limitli 3 tekli proje (ya da ortaklı projelerde 2 ortaklı, 3 tekli olmak üzere 5 proje) hakkını TÜBİTAK-TEYDEB'e vererek proje maliyetinin % 75'ine kadar hibe alabilmekte, ayrıca proje onayından sonraki dönemde projede görev alan personeller için projedeki süresine yani adam /ay oranına göre ortalama % 80 stopaj desteği, SGK işveren payının yarısının istisna edilmesi ile kurum **vergisi** matrahından indirilmek üzere % 100 Ar-Ge indirimi sağlamaktadır.

– PROJE ÇIKTISININ MALİYETİ DÜŞÜK İSE

Ürün yeniliği örneğin pvc kapı sisteminde bir parça, vida, otomotivde bir aparat, mobilyada bir yay gibi fiyatı sözgelimi 2-3 bin TL'nin altında bir çıktı ise, bu durumda ürün yeniliği bütçesi çok düşük kalmakta olup, ürün yeniliği için proste özel bir makine, otomasyon, ekipmana ihtiyacı olup, bu makinenin tasarımı yapacak mühendis kadrosu ve çekirdek teknolojik yeteneği mevcut ise, firma süreç yeniliği maliyetini projeye dahil edebilir. Bu durumda verilecek proje ürün+süreç yeniliği projesi olur. Firma mevcut mühendis kadrosu ve teknolojik alt yapısı ile özel makinenin tasarımı ve prototip imalatını kendi firma bünyesinde yapabileceği gibi alternatif bir seçenek olarak makinenin araştırmasını ve tasarımı bizzat içselleştirerek kendisi yaparak imalat çizimine göre malzeme imalatını firma dışındaki yerli firma/firmalara yaptırabilir. Yabancı firmaya makine imalatı yaptırmak, destek kuruluşları tarafından olumlu değerlendirilmiyor, böyle durum için aşağıda açıklanan KOSGEB Endüstriyel uygulama ya da Sanayi Bakanlığı'nın Teknolyatırım programını öneririz.

– HER AN YÜRÜYEN 3 ADET TÜBİTAK-TEYDEB 1507-1501 DESTEK PROGRAMININ OLMASININ ÇOK FAYDALI ETKİSİ

TÜBİTAK'a her ay birer Ar-Ge projesi verilerek kısa vadede her an yürüyen 3 Ar-Ge projesi olması halinde (her bir projede personel kısmi kullanım 1/3 yani adam ay oranı 0.33 olursa, toplam adam ay oranı (1) olur) şu avantajları elde edebilirler:

– KOBİ 1507 TÜBİTAK-TEYDEB programında projede görev alan teknik personelin maaşının %75'ine kadar hibe alınabilmektedir.

– Proje üst limitinin olmadığı 1501 TÜBİTAK Sanayi projelerinde örneğin malzemelere %40 destek oranı uygulanır iken, orta ölçekli KOBİ niteliğindeki işletmelerin projelerinde %75, mikro ve küçük ölçekli KOBİ niteliğindeki işletmelerin projelerinde ise %90 oranında destek kapsamına alınır. Projenin Ar-Ge faaliyetinde doktoralı araştırmacı istihdam edilmesi durumunda ise bu personele ilişkin harcamanın %100'ü destek kapsamına alınır.

– ORTAK PROJE VERMEK

TÜBİTAK'a Ar-Ge projeleri geleneksel olarak firmaların bireysel başvurusu yönünde. Ancak sohbetlerimizde örneğin firma otomasyon ya da sensor yeniliği yapacak, bunun için mekanik, yazılım ve elektronik disiplinlerin uygun bir bileşimi gerekiyor. Bu teknolojik bileşenlerin herhangi birini firma dışından örneğin üniversitedeki bir hocadan hizmet olarak almak isterse, bu kısmın tasarım faaliyetini dışarıya ihale etmiş olacağından projenin reddedilme riski ortaya çıkmaktadır. Bu durumda geriye sağlıklı bir seçenek olarak ortak proje vermek kalıyor.

Ülkemizdeki firmaların Ar-Ge çalışmalarına baktığımızda, TÜBİTAK'ın sayısal verilerine göre 2012 yılında verilen Ar-Ge projelerinin 1501 programında % 2,4, 1507 programında ise % 0,9 u firmaların ortak verdiği proje önerileri olup, ortak projelere ilgi çok azdır. Böyle olunca da Avrupa Birliği'nin (AB) örneğin 7.Çerçeve Programının (7.ÇP) 2007-20013 yılları için Ar-Ge projeleri için ayırdığı 53 milyar Euro'luk ortak projelerine katılım oranı Ülkemiz için çok düşüktür. Ar-Ge proje havuzuna ülke olarak 700 milyon Euro katkıda bulunmamıza rağmen, firmalarımızın faydalandığı pay, bunun ancak üçte biri.

– ORTAK PROJE VERMENİN AVANTAJLARI

– TÜBİTAK-TEYDEB 1507 KOBİ Başlangıç Ar-Ge proje destek programında % 75 hibe destek oranı bireysel projelerde 3 projeye uygulanırken, 3 bireysel + 2 ortak proje olmak üzere 5 projeye uygulanabilecektir.

– 1501 Sanayi Ar-Ge proje destek programlarında hibe destek oranının alt limiti bireysel projelerde %40 iken, ortak projelerde bu orana %10 ilave edilmektedir.

Tekrar ederek TÜBİTAK-TEYDEB Hedeflerini şöyle tanımladık:

– Her an onaylanmış 3 adet TEYDEB Ar-Ge projesini yürütmekte olmak.

-TEYDEB projelerini Tasarım Merkezi kurulumuyla bütünleştirmek.

-Bağ-kurlu ya da sigortalı firma sahiplerine ar-ge projelerinde alacakları görevler ile ilgili olarak maaş bağlamak.

– Mühendis maaşlarının ödenmesinin garantisi olarak her ay ar-ge vermek.

– Her ar-ge projesinde fikir sahibi personele 7500 TL ödül sağlamak.

– Projede görev alan personel için SGK işveren payı desteği ile Gelir vergisi stopaj istisnasından yararlanmak,% 100 oranında ar-ge harcamalarını vergi matrahından indirmek.

-Tamamlanan projeler için başarı belgeleri alarak, Endüstriyel uygulama, Teknoyatırım, Teknopazarlama, 5.Bölge Yatırım Teşvik Belgesi vb destekleri için hazırlıklar yapmak.

İKİNCİ ADIM TÜBİTAK PROJE ÖNERİSİ İLE BİRLİKTE İNCELEMELİ PATENT YA DA FAYDALI MODEL BAŞVURUSU YAPMALARINI TALEP EDİYORUZ.

Patent çalışmalarında üç önemli unsur olarak buluş, yenilik ve sanayiye uygulanabilirlik dikkate alınmaktadır. Faydalı modelde buluş faktörü dikkate alınmamakta sadece var olanların yeni bir bileşimi sonucu oluşan yenilik ile bunun sanayiye uygulanabilirliği sorgulanmaktadır.

6 Şubat 2014 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilen 6518 sayılı Kanun'un 32 ve 82. maddeleri çerçevesinde 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5/A maddesinden sonra gelmek üzere bir madde eklenerek Türkiye' de gerçekleştirilen araştırma ve yenilik faaliyetleriyle yazılım faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan çıktılara ilişkin **incelemeli patent ya da olumlu raporlu faydalı model** alınmasından sonra 01.01.2015 yılından itibaren seri üretime geçilmesi elde edilecek gelirler, koruma süresi olan örneğin 10 yıl boyunca % 50 kurumlar vergisi istisnası yararlanacaklardır.

KATMA DEĞER VERGİSİ İSTİSNASI

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5/B maddesi kapsamındaki araştırma ve geliştirme, yenilik ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan patentli veya faydalı model belgeli buluşa ilişkin gayri maddi hakların kiralanması, devri veya satışı Katma Değer Vergisinden istisnadır.

ÜÇÜNCÜ ADIM PLANLAMASI OLARAK TÜBİTAK-TEYDEB ÜRÜN YA DA PROTOTİP PROJESİNİN TAMAMLANMASI İLE SERİ ÜRETIME GEÇİLMESİ İÇİN KOSGEB ENDÜSTRİYEL UYGULAMA PROGRAMINA BAŞVURMALARINI ÖNERİYORUZ.

KOSGEB ürün yenilik projeleri başarı ile tamamlanır ise, tamamlandığı tarihten itibaren 1 (bir) yıl içinde **KOSGEB'in ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMINA)** başvurularak prototip ürünün seri üretimi için gerekli olan ve Ar-Ge unsuru taşımayan standart makineler ve ekipmanlar yurtiçinden ve yurtdışından temin edilerek 500 bin TL.'ye kadar aşağıdaki destek unsurlarından yararlanabilirler. Bu program firmaya bir defaya mahsus olarak verilir(Reddedilirse de bir daha verilmiyor).

PROGRAMIN ÖZELLİKLERİ

Bu program desteği, firmaya bir defaya mahsus olarak verilir.

– Destek oranı %75,Süre: 18 aydır. Mevzuatta en az süre belirtilmediği için firma alımlarını gerçekleştirebilirse proje süresi bizce 6 aya kadar inebilir.

Destek Unsurları:

1.MAKİNE-TEÇHİZAT, DONANIM, SARF MALZEMESİ, YAZILIM VE TASARIM GİDERLERİ DESTEĞİ

– İşletmeye; test, analiz ve laboratuvar ekipmanı ile bunlara yönelik sarf malzemesi giderleri, üretim hattı tasarım giderleri, üretime yönelik makine, teçhizat, donanım, kalıp ve yazılım giderleri için destek sağlanır.

– Destek ödemesi yapılmadan önce, KOSGEB uzmanı işletmeyi ziyaret ederek, Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Programı Tespit Tutanağını düzenler.

– Destek kapsamında satın alınacak makine-teçhizat yeni veya en fazla 3 (üç) yaşında olabilir.

– Bu desteğin üst limiti; geri ödemesiz hibe olarak 150.000 (yüz elli bin) TL, geri ödemeli 200.000 TL’den 500.000 (beş yüz bin) TL’ye çıkarılmak üzere toplam 650.000 (altıyüz elli bin) TL’dir.

– Geri ödemeli desteklerde, destek ödemesinin yapılabilmesi için; destek ödemesinden önce işletmeden, destek tutarı kadar, son geri ödeme tarihinden asgari 2 (iki) ay sonrasını kapsayacak şekilde Banka Teminat Mektubu alınır. Ancak işletmenin uzun süreli teminat mektubu temin edememesi halinde asgari 1 (bir) yıl süreli teminat mektubu kabul edilebilir.

– Geri ödemeli destekler kapsamında yapılacak geri ödemeler, proje bitiminden itibaren 6 (altı) ayı ödemesiz olmak üzere, 3 (üç)’er aylık dönemler halinde 8 (sekiz) eşit taksitte yapılır. İlk taksitin geri ödeme tarihi, 6. (altıncı) ayın bitimini takip eden ilk iş günüdür.

– Projeye konusu satın alınacak makine ve teçhizatın; yerli malı olması durumunda, bu destek oranlarına % 15 ilave edilerek ,oran % 90 olur.

2.PERSONEL GİDERİ DESTEĞİ

– Personel Gideri Desteği, projede çalışması şartı ile yeni istihdam edilecek personel için sağlanır. Bu destek, işletmenin son 4 (dört) aylık SGK Sigortalı Hizmet Listesinde bulunmayan yeni istihdam edilecek personel veya Taahhütnamenin Hizmet Merkezinde kayda alındığı tarih itibarı ile son 30 (otuz) gün içinde istihdam edilmiş olan personel için verilir.

– Desteklenecek personelin sayısına, niteliğine ve destek süresine Kurul karar verir.

– Personel giderlerindeki toplam destek 100.000 TL’den 150.000 TL’ye çıkarılmıştır. Net ücret üzerinden aylık, üniversitelerin lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrencilere ve lisans mezunlarına 2.000TL, yüksek lisans mezunlarına 2.750TL ve doktora mezunlarına 3.500TL olmak üzere artırılarak değiştirilmiştir. Ön lisans mezunlarına net ücret üzerinden aylık 1.500TL, destek sağlanması da projede çalışan personel giderleri karşılığı olarak eklenmiştir.

BİLGİ PAYLAŞIMI

KOSGEB Endüstriyel uygulama programındaki iyileştirmeler hemen uygulamaya geçmiş bulunmaktadır. Firmaların prototipi Ar-Ge projesi ile tamamlanan çıktısını seri üretime ve ticarileşmesi için verilen bu destekte, özellikle Ar-Ge projelerinin kapsamına girmeyen kalıp, yabancı menşeli makineler gibi harcama ve gider kalemleri desteklenebilmektedir. Bu , önemli bir destektir.Yerli makinelerdeki destek unsurunun % 75’den % 90’a çıkarılması da yerli makine sanayini teşvik edecektir.Ayrıca teminat mektubu sorunu olmayan firmaların örneğin 600.000 TL’lik yabancı makine-teçhizat alımlarında $600.000 \times 0,75 = 450.000$ TL’lik 0 faizli kredi alması da büyük avantajdır.Yaşadıklarımızdan hareketle,bu programın minimum süresini hesaplarken makinelerin sipariş süreleri ile firmaya geliş ve montaj süresini dikkate alıp,üzerine uzatma riski ya da uzatmaya başvurulmaması nedeniyle reddedilme riskini önlemek için 2 ay daha eklemekte fayda var.

DÖRDÜNCÜ ADIM 500.000 TL ÜST LİMİTLİ KOSGEB’in AR-GE VE İNOVASYON DESTEK PROGRAMINA BAŞVURULMASINI DA ÖNERİYORUZ.

KOBİ zirvesinde **Bakan Işık**” “Hükümet olarak 2016 bütçemizde KOSGEB bütçesi 3 katına çıktı... Ama üzülerek bazı şeyleri söylemek zorundayım. Türkiye’ nin kaynak problemi yok. Türkiye’ nin üretime destek noktasında kaynak problemi yok. Türkiye’ nin verilen kaynakların etkin ve efektif kullanılması konusunda birikim eksikliği var.”

AR-GE İNOVASYON DESTEK PROGRAMI

Destek Ü

% 75	Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği	
	Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli taksitte,faizsiz kredi)	
Proje Geliştirme Desteği	Personel Gideri Desteği	
	Proje Danışmanlık Desteği	25.000
	Eğitim Desteği	10.000
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	20.000
	Proje Tanıtım Desteği	5.000

Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği

15.000

Test, Analiz, Belgelendirme Desteği

25.000

NOT: 1. Hibeli ve kredili destekleri Makine-teçhizat, donanım ve yazılımın tek kalemi için birleştirilerek birlikte kullanılması söz konusu olmayıp, hibeli ve kredili desteği ayrı ayrı kalemlerde kullanmak gerekiyor.

2. Projeye konusu satın alınacak makine ve teçhizatın; yerli malı olması durumunda, bu destek oranlarına % 15 ilave edilerek destek oranı %90 olarak uygulanacaktır.

3. **Personel giderlerinde:** net ücret üzerinden aylık, üniversitelerin lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrencilere ve lisans mezunlarına 2.000 TL, yüksek lisans mezunlarına 2.750 TL ve doktora mezunlarına 3.500 TL olmak üzere artırılarak değiştirilmiştir. Ön lisans mezunlarına net ücret üzerinden aylık 1.500 TL, destek sağlanması da projede çalışan personel giderleri karşılığı olarak eklenmiştir.

Firmalardan bazıları hem 150.000 TL'lik hibeyi hem de proje bittikten 2.5 yıl içinde 8 taksitle faizsiz geri ödemeli banka teminat mektubu ile fon desteğini alabileceklerini belirtiyor. Bir kısmı bankadan teminat mektubu alamayacaklarını belirterek, sadece makine ve personel hibesi almak istediğini açıklıyor. Bir kısmı sigorta ve **vergi** borcu olduğunu söylese de, ben zaten yapmakta oldukları bir iş olduğu için proje vermelerini ve hak edişlerini bu borçlarına saydırabileceklerini açıklayarak, ikna ediyorum. Bunun üzerine proje vermek için motive oluyorlar.

BEŞİNCİ ADIM OLARAK BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ TEKNOLOJİK ÜRÜNLERİN YATIRIM DESTEK PROGRAMI GÜNDEME GELİYOR

29 Nisan 2014 tarihinde ilgili Bakanlığı'n yayımlanan yönetmeliğinde, TÜBİTAK yada KOSGEB'e Ar-Ge ve Yenilik projeleri verilip onaylanarak tamamlanırsa, prototipi yapılan ürün yada yazılımın Bakanlıkça yılda birkaç kez ilan edilen çağrı kapsamında yer alan NACE kodlu teknoloji listesinde yer alması halinde seri üretimine geçilerek ticarileşmesinde aşağıdaki desteklerden yararlanılmaktadır.

A) Makine, Teçhizat desteği

Yatırım proje tutarının 10.000.000 TL'ye kadar olan kısmı, yatırım harcamaları olarak desteklenir. Yatırım harcamaları üzerinden işletmelere en fazla aşağıdaki oranlar kadar geri ödemesiz destek sağlanır:

İthal alımlarda; Büyük işletmelere % 10 Orta büyüklükteki işletmelere % 30 Küçük işletmelere % 40;

Yerli alımlarda; Büyük işletmelere % 20 Orta büyüklükteki işletmelere % 40 Küçük işletmelere % 50

Yerli makine ve teçhizat alımlarında, belirtilen destek oranlarının uygulanabilmesi için yatırımcının gerekli makine ve teçhizatı, "Yerli Malı Belgesi"ne sahip Türkiye'deki makine ve teçhizat üreticilerinden veya tedarikçilerinden satın alması gerekir.

B) Kredi faiz desteği

– Küçük ve Orta Ölçekli KOBİ'ler için 10 milyon TL.'ye kadar faizsiz yatırım kredisi imkanı, 10 milyon TL.'den sonrası için %50 indirimli kredi faiz desteği sağlanır.

-Makine ve teçhizat desteği ile kredi faiz destek unsurlarının her ikisinden de yararlanmak isteyen işletmenin, öncelikle makine ve teçhizat destek unsurundan yararlanmış ve tamamlama belgesini almış olması şarttır(Uygulama usul ve esasları madde 16/8).

-Sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren yatırımını tamamlayıncaya kadar geçen süre, destekleme süresi olan 36 aydan düşülür ve geriye kalan süre kadar kredi faiz desteğinden yararlandırılır (16/10).

C) İşletme gideri desteği

– Yalnızca küçük KOBİ'lerin yararlandığı işletme gideri desteği için Yatırım tamamlandıktan sonra alınan Tamamlama Belgesinin verildiği tarihten itibaren 1 yıl içinde başvuru yapılarak, 1 yıl süresince gerekli olan enerji, personel ve kira giderinin %75'i hibe olarak ödeniyor.

Hibeli ve kredili desteklerin toplamı 10 milyon TL'yi geçemez.

Öte yandan Ar-Ge süreçleri yurt içinde ve yurt dışında öz kaynaklar kullanılarak yapılan ve Türkiye için geçerli incelemeli patenti alınan teknolojik ürünün üretimine yönelik yatırımı da bu program kapsamında değerlendirilir. Ayrıca Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde başlatılıp sonuçlandırılan, Ar-Ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan teknolojik ürünlerin üretimine yönelik bölge içi ve dışı yatırımlar için de aynı desteklerden yararlanmak söz konusudur.

ALTINCI ADIM: BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ TEKNOTANITIM VE PAZARLAMA DESTEK PROGRAMI(Sanıyoruz bu program yakında KOSGEB'e devredilecek).

TÜBİTAK ya da KOSGEB'den Ar-Ge ve yenilik projesi tamamlanarak prototipi oluşan yeni ürünün yurt içi tanıtımı ve pazarlama faaliyetinin 25.000 TL'ye kadar, yurt dışı tanıtımı ve pazarlama faaliyeti için 50.000 TL'ye kadar faaliyet sayısına bakılmaksızın bir yıllık süre içinde fuara katılım, seyahat, reklam, ürün kataloğu vb. giderler için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı hibe destekleri vermektedir (20.06.2013 R.G). Prototip ürün projesinin tamamlandığı tarihten itibaren 5 yıl içinde Bakanlığa her zaman için başvuruda bulunabiliyor. Bu konudaki detaylı bilgileri şu linkten elde edebilirsiniz: "<http://sagm.sanayi.gov.tr/DocumentList.aspx?catID=4352&lng=tr>".

Aşağıda okuyucuya ilk incelemede önemli olacağını düşündüğümüz bazı hususlara yer verilmiştir.

DESTEKLENECEK FAALİYETLER ŞÖYLEDİR:

Destek Kalemleri	Üst Limitleri
1 Yurt dışı fuar giderleri	50.000 TL
2 Yurt içi fuar giderleri	25.000 TL
6 Broşür	4.000 TL
7 Katalog	6.000 TL
8 Flaş bellek	5.000 TL
9 e-ticaret sitesi üyeliği	5.000 TL
10 Yazılı medya gideri	5.000 TL
Desteklenecek Üst Limit	75.000 TL.

YEDİNCİ ADIM: BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ TEKNOLOJİK ÜRÜN DENEYİM BELGESİ

TUBİTAK, EUROKA, KOSGEB, H2020, Ar-Ge ve Yenilik projeleri ile prototipi tamamlanıp seri üretime geçen ürünlerin Sanayi Bakanlığı'nın her yıl Ocak ayında yayınlayacağı listede yer alıp bu ürünler için "Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi" alınması halinde Kamu İhale alımlarında teklif %15 pahalı olsa bile tercih edilme zorunluluğu getirilmiştir. Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 16.08.2014 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle Ar-Ge ve Yenilik Projeleri yapan firmalar teşvik edilmektedir.

Öte yandan Ar-Ge Projesi ile prototip tamamlanıp seri üretime geçmek için makine ve teçhizata ihtiyacı olan firmalar Sanayi Bakanlığı'nın Teknoyatırım Destek Programı ile "Yerli İmal Belgesi"ne sahip firmalardan temin etmeleri halinde hibe oranları %10 arttırılmaktadır.

SEKİZİNCİ ADIM: EKONOMİ BAKANLIĞI TASARIM VE ÜRÜN GELİŞTİRME PROJELERİ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı TÜBİTAK ve KOSGEB vasıtasıyla yürütülen destekler yanında, bu kez 21 Aralık 2014 tarihindeki Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun TASARIM DESTEĞİ HAKKINDA TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2008/2)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2014/4) ile Ekonomi Bakanlığınca yürütölmek üzere firmaların moda, endüstriyel tasarım ve inovasyon kapasitelerinin artırılarak, ihracata dönük katma değerli ürün üretmeleri amacıyla "**TASARIM VE ÜRÜN GELİŞTİRME PROJELERİ**" uygulamasına başlanılmaktadır (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141221-4.htm>).

İhracata dönük üretim yapan imalatçı ve yazılım şirketlerinin bize göre araştırma faaliyetinden sonra yapacağı tasarım ve inovasyona yönelik projeleri için maksimum 3 yıl için Bakanlığa başvurup, kabul edilmesi halinde madde 6/A'ya göre aşağıdaki desteklerden yararlanacaktır:

1. a) İstihdam edilecek tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt maaşları toplam en fazla 1.000.000 ABD Doları,
2. b) Alet, teçhizat, malzeme ve yazılım giderleri toplam en fazla 250.000 ABD Doları,
3. c) Seyahat ve web sitesi üyeliğine ilişkin giderleri toplam en fazla 150.000 ABD Doları,

olmak üzere proje bazında % 50 oranında desteklenir.

– Bir şirketin en fazla bir adet projesi desteklenir."

Burada görüldüğü gibi nitelikli personel altyapısına büyük önem verilmektedir. Maaşlarının yarısının desteklendiği bu durumda mühendis, tasarımcı ve modelist istihdamı ve firmaların teknoloji kapasitesi artacaktır.

DOKUZUNCU ADIM: BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞININ TASARIM MERKEZİ

1 Mart 2016 tarihindeki Yeni düzenleme ile Bakanlar Kurulu'nun belirleyeceği yazılım, ilaç ve tıbbi cihaz, tarım, gıda, biyoteknoloji, elektronik vb alanların spesifik ve katma değeri yüksek alanlarda Ar-Ge merkezindeki teknik personel sayısı 30 dan 15'e inmektedir. Tasarım merkezlerinde ise tasarımcı ve teknisyen tam zamanlı 10 personel gerekiyor. Her iki merkezde de temel bilimlerden fizik, kimya, biyoloji ve matematik bölümlerinden mezun olanlardan teknik ya da tasarımcı sayısının % 10'nunu geçmemek üzere istihdamı halinde 2 yıl süre ile asgari ücrete tekabül eden kısım Bakanlıkça firmaya hibe olarak verilecektir. Merkezlerde Kısmi ve tam zamanlı üniversite hocaları görevlendirilebilecek, döner sermaye yöntemi ile hocalardan hizmet alınması halinde kesilen faturanın gelir vergisi ve damga vergisi dışında fatura bedelinin % 85'i hocaya verilecek. Merkez personelleri Ar-Ge projesi ile ilgili olarak üretim hattında ya da firma dışında geçirecekleri süreler Bakanlığın belirleyeceği kriterlere uyması halinde teşviklerden kısıntıya gidilmeyecektir.

- İstihdam edilen personele uygulanılacak olan gelir vergisi stopaj istisnası doktoralılar için %95, yüksek lisanslar için %90 olmak üzere arttırılmış diğerleri için %80'de sabit tutulmuştur.
- Merkezlerde yabancı uyruklu nitelikli personelin istihdamında izin müessesesi işlemleri en aza indiriliyor.
- Ar-Ge ve Tasarım merkezleri tarafından siparişe dayalı olarak yürütülen Ar-Ge veya tasarım faaliyetlerine ilişkin olarak yapılan harcamaların sadece yüzde ellisi bu merkezler tarafından, bu harcamaların kalan yüzde ellisi ise siparişi veren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından indirim olarak dikkate alınabilir. Özellikle bu hüküm beyaz eşya, mutfak eşyaları, otomotiv gibi markalara çalışan OEM firmaları için büyük avantajdır

ONUNCU ADIM 5.BÖLGE DESTEKLERİ

Her ne kadar Malkara OSB'deki firmalar alınan yatırım teşvik belgesinden 3.Bölge desteklerinden yararlansa daTÜBİTAK VE KOSGEB AR-GE projelerinin tamamlanmasından sonra bu kurumlardan alınacak yatırımın tamamlandığına dair bir yazı ile Ekonomi Bakanlığına başvurularak Malkara OSB'de 1 milyon TL meblağlı arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat ile diğer yatırım harcaması kalemlerinin toplamından oluşan sabit yatırım tutarı için yatırım teşvik belgesi alınarak, **aşağıdaki 5. BÖLGE** desteklerinden yararlanılmaktadır:

5.BÖLGE DESTEKLERİ

İstanbul'da yada Bursa'da sabit yatırım tutarı en az 1 milyon TL oluyor. **Sabit yatırım tutarı:** Arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat ile diğer yatırım harcaması kalemlerinin toplamıdır. Ar-Ge projelerinde arsa, bina inşaat giderleri desteklenmez.

– **Gümrük vergisi muafiyeti:** Üçüncü ülkelerden makine ithalatlarında.

– **KDV istisnası.**

– **Faiz desteği:** Bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli yatırım kredilerinin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yetmişine kadar olan kısmı için ödenecek faizin, Türk Lirası cinsi kredilerde beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı Ekonomi Bakanlığınca toplam tutarı yedi yüz bin Türk Lirasını geçmemek üzere karşılanır.

– **Sigorta primi işveren hissesi desteği:** Yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla ilave edilen, istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Bakanlık bütçesinden 6-7 yıl süre ile toplam sigorta desteğinin sabit yatırım tutarına oranı % 35'e ulaşıncaya kadar karşılanır.

– **Yatırım yeri tahsis:** Desteklerden yararlanacak yatırımlar için, 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi çerçevesinde Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre yatırım yeri tahsis edilebilir.

– **Vergi indirimi:** Gerçekleştirilecek yatırımlarda, 5520 sayılı Kanunun 32/A maddesi çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi, %30 yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar % 70 indirimli olarak uygulanır. Konunun anlaşılması için aşağıda İstanbul ili için bir örnek yer almaktadır.

İl: XXXXX

Yatırım Tutarı: 1.000.000TL

Yatırıma Başlama/Yatırıma Bitirme Tarihi: 01.10.2014 /30.09.2016

Yatırıma Katkı Oranı: %30

Kurumlar vergisi indirim oranı: %70

2015 yılındaki kurum kazancı: 100.000 TL

Hesaplamalar:

Yatırıma Katkı Tutarı: 300.000 (1.000.000X0,30) TL

2015 yılı için Hesaplanan Kurumlar Vergisi:100.000x0.20=20.000 TL

Hesaplanan indirimli Kurumlar Vergisi:100.000X0.20X0.30=6.000 TL

Tahsilinden Vazgeçilen Kurumlar Vergisi: 20.000- 6.000 =14.000 TL

Bu durumda indirimli oran nedeniyle tahsilinden vazgeçilen yukarıdaki 14.000 TL'lik vergi, 300.000 TL'ye ulaşınca kadar firma indirimli kurumlar vergisinden yararlanır.

(Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında devlet destekleri, Adım adım uygulama rehberi).

Not: Görüldüğü gibi yatırım teşvikinde örneğin 1. Bölge desteği sadece KDV istisnası ve 3. Ülkelerden makine ve teçhizat ithalatında gümrük vergisi muafiyeti sağlarken yani yatırım teşvik proje maliyetinin %20 si kadar teşvik sağlarken, yukarıdaki 5. Bölge destekleri ile bizim hesaplamalarımıza göre bu oran %50'nin üzerine çıkabilmektedir.

ONBİRİNCİ ADIM: KOSGEB KOBİGEL DESTEK PROGRAMI (6 Mayıs 2016 tarihinde müracaatı sona erecek)

Sayın Bakan Işık KOBİ Zirvesinde şu açıklamaları da yapmıştır:"... bir başka destek programlarının "KOBİ Gelişim Destek Programı (KOBİGEL)" olduğunu kaydederek, bu programda tam 300 milyon lira para bulunduğunu söyledi. Bakan Işık, "Hadi gelin bunu kullanın. Kullanan çok az. Neden? Proje bazlı desteklere KOBİ'lerin ilgisi çok az."

NACE KODLARI

1.Orta-Yüksek ve Yüksek Teknoloji KOBİ'lerinde Kapasite Geliştirme

-NACE REV 2. Sınıflamasına göre;

- **Yüksek Teknoloji;**

21- Temel Eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı

26- Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı

30.3- Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinaların imalatı

- **Orta-Yüksek Teknoloji;**

20- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı

25.4- Silah ve mühimmat (cephane) imalatı

27- Elektrikli Teçhizat İmalatı

28- Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı

29- Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı

30.2- Demiryolu lokomotifleri ve vagonlarının imalatı

30.4- Askeri savaş araçlarının imalatı

30.9- Başka yerde sınıflandırılmamış ulaşım araçlarının imalatı

32.5- Tıbbi ve dişçilik ile ilgili araç ve gereçlerin imalatı.

-Örneğin bu listede bizler daha çok 28 kodundaki makine imalatı konusunda hizmet vermekteyiz.

-Proje Başvuru Tarihleri 1 Nisan – 6 Mayıs 2016.

-Alt açılımlar olarak proje konuları:

- İmalat kapasitesinin geliştirilmesi ve verimliliğin artırılmasına yönelik projeler,
- Milli imkân ve kabiliyetler ile üretimi mevcut olmayan veya sınırlı olan ürünlerin geliştirilmesi ve üretilmesine yönelik projeler,
- Ürünün katma değerini arttırmaya yönelik geliştirme ve ürün çeşitlendirme faaliyetlerini içeren projeler,
- İmalat süreçlerini iyileştirme ve ürün kalitesinde sürekliliği sağlama amacıyla; ölçüm, kontrol vb. altyapının oluşturulması veya güçlendirilmesine yönelik projeler,
- Tasarım ve ürün geliştirme yetkinliklerinin artırılmasına yönelik projeler,
- Geri dönüşüm/geri kazanım ve toplama/ayırma faaliyetlerine yönelik projeler,
- Nitelikli iş gücünün geliştirilmesi ve artırılmasına yönelik projeler,
- Markalaşma ve Kurumsallaşmanın geliştirilmesine yönelik projeler,

- İhracata başlama veya ihracatın artırılmasına yönelik projeler.

-Proje süresi en az 6 ay ve en fazla 12 ay olup, proje çıktısının bir an önce piyasaya çıkıp, pazarın rekabet şartlarını etkilemesi istenmektedir.

-KOBİ'ler daha çok hibe istediklerinden üst limitler:

Personelde 150.000 TL'ye kadar.

Test, analiz, kontrol-muayene ve kalibrasyona yönelik Makine-Teçhizat alımları 100.000 TL'ye kadar,

Yazılımda 150.000 TL'ye kadar

Hizmet alımlarında 150.000 TL'ye kadar,

diğer giderlerde 50.000 TL'e kadar,

ANCAK TOPLAMDA EN FAZLA Geri Ödemesiz 300.000 TL,

Geri ödemeli 500.000 TL olmaktadır.

– Destekleme oranı:

- 1.ve 2. Bölgelerde % 60, 3., 4., 5. ve 6. Bölgelerde % 80 oranlarında desteklenir. [1, 2, 3, 4, 5 ve 6.Bölgeler hakkında bilgi almak için tıklayınız. \(19/06/2012 tarihli ve 28328 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı\).](#)
- Makine-Teçhizat giderleri için; Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13.09.2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan SGM 2014 /35 Sayılı Yerli Malı Tebliğine uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tevsik edilmesi durumunda destek oranlarına % 15 ilave edilir.

Başvuracak KOBİ'lerin en az 3 yıldır faaliyette olup, 2014-2015 yıllarında en az 300.000 TL net satış hasılatı, en az ortalama 3 çalışan ve en az bir yılda faaliyet karı elde etmesi gerekiyor.

Sayın Bakan Işık KOBİ Zirvesinde şu açıklamaları da yapmıştır:"... bir başka destek programlarının "KOBİ Gelişim Destek Programı (KOBİGEL)" olduğunu kaydederek, bu programda tam 300 milyon lira para bulunduğunu söyledi.Bakan Işık, "Hadi gelin bunu kullanın. Kullanan çok az. Neden? Proje bazlı desteklere KOBİ'lerin ilgisi çok az."

SONUÇ

-OSB'lerdeki KOBİ'lerde yukarıda tanımlanan projeleri anlattık ve çalışmalara başladık. Bizler ekip olarak diğer OSB'lerde de KOBİ'lerin proje yapma yeteneğinin artırılması için 7/24 saat hazırız.

-OSB'deki çalışmalarımızda KOBİ Proje yapma işinde felsefi boyutun da şu olduğunu gözlemledik: KOBİ'lerin yaşadığı sorunların derinliği oranında projeden sağlayacağı başarı ve mutluluk derecesi artıyor. Bir anlamda iş hayatı sorun çözmektir. Sorun yoksa, ona yapışık çözüm de yoktur, yeter ki KOBİ'ler bu iki yapışık parçanın birlikteliğinin farkında olarak ağırlığı, odaklanmayı, baskın niyet ve inancı çözüm bulma yönünde kullansınlar. KOBİ'lerle görüşme bitiminde Oliver Wendell Holmes'in şu sözünün algılanmış olduğunu memnuniyetle gözlemliyorum **"Yeni bir fikre uzanan bir zihin, bir daha asla orijinal boyutlarına inemez". Artık rutin üretime paydos. Niyetimiz ar-ge, tasarım ve yenilik projelerine odaklanmak.**

NOT: KOBİ zirvesinde Sayın Bakan IŞIK'ın açıklamalarına göre Ekonomimizde KOBİ'lerin önemine ilişkin notlar:

- Türkiye'deki işletmelerin yüzde 99'u KOBİ, istihdamın yüzde 75,8'ini KOBİ'ler sağlıyor, ihracatın yüzde 56'dan fazlasını KOBİ'ler yapıyor.
- KOBİ'ler toplumsal faaliyetlerin kılcal damarı, ekonominin bel kemiği.
- KOBİ mekanizması çalışmayan bir ülkenin ekonomik olarak başarılı olma şansı olmaz, KOBİ'ler değişen ekonomik şartlara çok hızlı uyum sağlar.
- Gelir dağılımı adaletsizliğini gidermede en büyük yardımcımız KOBİ'lerimiz. Anadolu'nun her köşesinde KOBİ'ler var. Sosyal yardımlaşmayı ve dayanışmayı da sağlayan önemli kurumlar bunlar. KOBİ'lere hükümet olarak sonuna kadar destek verdik ve vermeye devam edeceğiz.
- 2006 yılında 1,5 milyon olan KOBİ sayısı 2 katına çıkarak 3 milyona ulaştı.